

(„Глас Српске“, 14.9.2009)

Укидање ентитетског гласања и евентуално укидање самих ентитета довело би до тренутне и дубоке кризе, а таква криза би готово сигурно била узрок распада БиХ. Нарочито РС неће никада пристати на губитак ентитетских права.

Изјавио је ово у интервјуу "Гласу Српске" професор вашингтонског Универзитета за националну одбрану и некадашњи специјалиста америчке тајне службе ЦИА за Балкан, Стивен Мајер.

- Све што се дешава у БиХ води у правцу сепарације, а не унификације – истакао је Мајер.

Нагласио је да чињеница да су Канцеларија високог представника и "бонска овлашћења" још на снази значи да је међународна заједница доживјела потпуни неуспјех у покушају да БиХ начини државом.

- "Владавину закона" и "правду" међународни политичари представљају онако како они желе. Колико год то може звучати лицемјерно, морамо имати на уму да су они изнад закона јер га сами одређују – упозорио је Мајер.

На основу чега сте недавно закључили да би се БиХ могла распасти у року од године?

- Наравно да нико не може тачно предвидјети будућност, а БиХ свакако може опстати и дуже од тог периода. Међутим, БиХ је суочена са озбиљним проблемима, а међу лидерима три етничке групе готово да нема никакве сагласности о томе како их ријешити. Ту су питања државне имовине, уставне реформе, међунационалних тензија, те озбиљни економски проблеми. Међутим најзначајнија ствар је непостојање жеље код Срба и њихових лидера, као и код Хрвата и њихових лидера да остану у БиХ. Недостаје политичка воља. Поред тога, све више Хрвата одлази из БиХ – њихов број је сваке године све мањи. Једино муслимани-Бошњаци желе јединствену државу, али само у

складу са њиховим условима. Чак је и Прудски споразум, који је требало да усмјери БиХ у новом правцу, у ствари мапа пута за њен распад.

Оцијенили сте да је основни проблем за БиХ Дејтонски споразум, као и наметнута мултиетничка демократија. Које је по Вама дугорочно рјешење за стабилност?

- Једино трајно рјешење за дугорочну стабилност у БиХ је уколико би три етничке заједнице, можда путем референдума, дале до знања да желе да живе у заједничкој држави. Међутим, то се готово сигурно неће догодити. Превише је великих проблема, а премало жеље и воље да се они заједнички ријеше. Стварна моћ у БиХ је у рукама три етничке заједнице, и то још од потписивања Дејтонског споразума 1995. Све што се дешава данас води у правцу сепарације, а не унификације.

Како коментаришете то да међународна заједница упорно подржаваостанак ОХР-а?

- Прије свега, "међународна заједница" је у ствари само мала група држава – САД и неколико европских земаља (прије свега Велика Британија, Француска, Њемачка). Тако да спољна моћ у БиХ није уопште у рукама међународне заједнице, већ у рукама неколико држава које су саме себе прогласиле "спаситељима". Оне настављају да подржавају ОХР јер нису задовољне "напретком" земље. Оне се и даље надају да ће БиХ постати одржива и стабилна држава. Међутим, не постоји логичан разлог за такве претпоставке јер БиХ иде другим путем. Неки од западних лидера то знају а не желе да признају – тешко је, нарочито за САД, признати да је почињена грешка. Други међународни политичари не виде право стање ствари, и даље се надају да ће бити у стању да усмјере БиХ према цјеловитости.

ОХР је са "бонским овлашћењима" изнад Устава и закона ове земље?

- "Бонска овлашћења" само су средство помоћу ког политичари међународне заједнице настоје да приморају БиХ да се понаша према њиховим правилима. "Бонска овлашћења" су знак неуспјеха. Да су се, 14 година послје Дејтона, три заједнице у БиХ усагласиле о заједничкој држави, не би било потребе за "бонским овлашћењима" или ОХР-ом. Међутим, чињеница да су ОХР и "бонска овлашћења" још на снази значи да је

међународна заједница доживјела потпуни неуспјех у покушају да БиХ начини државом. "Владавину закона" и "правду" међународни политичари представљају онако како они желе. Представници међународне заједнице, који желе да управљају БиХ, одређују шта је то правда и владавина закона. Колико год то може звучати лицемјерно, морамо имати на уму да су они изнад закона јер га сами одређују. Ако желе да примијене неки закон они ће то и урадити, а ако не желе, то се неће догодити.

Шта је са суверенитетом?

- Суверенитет на државном нивоу је фикција. Он постоји само на папиру и у главама међународних представника. Истински суверенитет је у рукама три етничке заједнице, јер је у њиховим рукама легитимитет, ауторитет и моћ, што је основа сваког суверенитета.

Да ли је БиХ приоритет америчке администрације? Поједини невладини кругови у Вашингтону се залажу да буде именован специјални изасланик САД за Балкан и БиХ.

- Не, БиХ није међу приоритетима Бијеле куће. Америчка администрација посветиће јој извјесну пажњу – углавном путем дјеловања особља амбасаде, те средњих и виших званичника америчке владе. Међутим, као што је то било и за вријеме мандата Џорџа Буша, приоритети Обаине администрације су на другим мјестима – Иран, Пакистан, Авганистан, Ирак, Русија. Међутим, не БиХ и Балкан. Размишљало се о именовању специјалног изасланика за Балкан, и то је још увијек могуће. Међутим, администрација је за сада искључила ту могућност.

Бошњачки политичари се залажу за укидање ентитетског гласања, а то је једини механизам заштите интереса Републике Српске и спречавање прегласавања. Какве би биле посљедице укидања?

- Укидање ентитетског гласања и евентуално укидање самих ентитета довело би до тренутне и дубоке кризе, а таква криза би готово сигурно била узрок распада БиХ. Нарочито РС неће никада пристати на губитак ентитетских права, а томе би се енергичније супротставили и Хрвати. Уколико се ускоро проведе уставна реформа у

БиХ, ово питање ће испливати на површину, и оно би могло убрзати распад БиХ.

Због чега међународна заједница избјегава да призна реалност у БиХ, и покушава да направи централизовану државу на штету Срба и Хрвата?

- "Међународна заједница" је укопана на једном мјесту. Њена политика према БиХ заснива се на инерцији.

Да ли је ЦИА и даље активна на Балкану?

- Не радим више за ту обавјештајну агенцију, тако да ми нису познате њене активности.

Еминентни амерички дневни листови у посљедње вријеме све чешће објављују текстове и колумне о могућности новог рата у БиХ, отцјепљењу РС, разним видовима криза у БиХ. Да ли можемо говорити о намјерно пласираним дезинформацијама?

- Не мислим да је ријеч о дезинформацијама. Нико у САД не би имао користи од њих. Као што сам већ нагласио, БиХ и Балкан нису приоритет. Текстови о којима је ријеч само су искрена размишљања аналитичара који указују на главне проблеме у БиХ.